

УДК 330:339.9

Й.П. ЗВОНАР

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Протягом останнього часу у процесі наукових досліджень та обґрунтування чинників високого рівня конкурентоспроможності національних економік дефініція «економіка знань» все активніше впроваджується у вжиток. Незважаючи на комплексність та багатогранність даної категорії, в основі змістового її наповнення є розуміння економіки знань як якісно нової структури господарства, домінуючу роль у якому відіграє людський (інтелектуальний) капітал. Посилення значимості знань як найважливішого економічного ресурсу є об'єктивною тенденцією, яка останнім часом набуває глобального, тобто всепланетарного масштабу.

На національному рівні така економіка може бути представлена як гармонійне поєднання і збалансований розвиток шести основних складників: науки, освіти, ІКТ, бізнесу, технологій (охоплюючи сферу виробництва) та інноваційних систем (створення міжнародних технопарків; комерціалізація інновацій на світових ринках; інтернаціоналізація венчурного капіталу; прийняття міжнародних стандартів у сфері інновацій) [1, с. 18].

Водночас, як зазначає Поляков М.В., «існують об'єктивні труднощі економічного розуміння знань, що зумовлено труднощами об'єктивізації та оцінки, великим обсягом неявних, індивідуальних знань тощо. Знання можуть приймати форму наукових законів, теорій, практик, методологій, патентів, управлінських рішень, ноу-хау. У низці випадків знання необхідно представляти як соціальну конструкцію (колективне отримання і використання, вплив інститутів)» [1, с. 20].

Глобалізація як суспільно-економічний феномен значно прискорює процеси становлення економіки знань. Формування світового ринку знань як складової глобального ринку праці, становлення загальнопланетарного науково-інформаційного простору, поглиблення взаємодії регіонів та країн світу у сфері науки, освіти та трансферту технологій, розвиток міжнародних технопарків створюють передумови для все більш широкого застосування концепцій економіки знань у практиці розбудови національних економік.

Високий рівень інтегрованості національних економік у глобальні світогосподарські процеси сприяє підвищенню мобільності робочої сили, у тому числі – висококваліфікованої, яка генерує знання – наукових працівників, інженерів, фінансових консультантів, аналітиків, фахівців у галузі інформатики, телекомунікацій тощо. Це, по-перше, позитивно впливає на можливості спеціалістів високої кваліфікації реалізувати свої знання та капіталізувати власний інтелектуальний потенціал; по-друге, підвищує ефективність процесу перетворення цих знань на суспільно корисні блага; по-третє, створює передумови для формування стійких конкурентних переваг тої країни, яка найбільш інтенсивно залучена у названі процеси.

На сьогоднішній день для України, яка поступово інтегрується у систему світогосподарських зв'язків, реалізація послідовної та комплексної політики держави щодо розвитку економіки, що базується на знаннях, стає чи не найважливішою передумовою подолання системної соціально-економічної кризи.

Для реалізації цього складного завдання є певні передумови : наукова база, людські ресурси, активізація співпраці України з міжнародними партнерами у сфері

освіти та науки. Однак існують і суттєві перешкоди, насамперед, низький рівень інноваційної активності підприємств, відсутність інвестицій у наукоємні галузі виробництва, відсутність державної стратегії підтримки та розвитку тих сфер, які формують економіку знань, тобто освіти, науки, венчурного бізнесу, ІТ-технологій.

Активізація процесів входження України до глобального економічного простору може стати важливою передумовою становлення нашої держави на шлях розбудови економіки знань. На сьогоднішній день у рейтингу країн за індексом глобалізації Україна знаходиться 45-му місці (станом на 2017 р.). В цілому залученість України до глобалізаційних процесів оцінюється як помірна.

В умовах глобалізації економіка знань стає найбільш перспективною моделлю соціального та господарського розвитку, що в своїй основі має зростання ролі науки та освіти для суспільного прогресу [2, с. 59].

Для оцінки ступеня розвитку економіки знань на рівні окремої країни з 2004 року застосовується запропонована фахівцями Світового банку методика розрахунку індексу економіки знань. Для визначення даного показника використовуються 109 структурних і якісних показників, об'єднаних у чотири групи:

1. Індекс економічного та інституційного режиму.
2. Індекс освіти.
3. Індекс інновацій.
4. Індекс інформаційних та комунікаційних технологій.

Рейтинг країн за індексом економіки знань представлений у таблиці 1.

Таблиця 1

Рейтинг країн світу з найвищими значеннями індексу економіки знань*

Рейтинг	Тренд	Країна	Значення індексу економіки знань
1	0	Швеція	9.43
2	6	Фінляндія	9.33
3	0	Данія	9.16
4	-2	Нідерланди	9.11
5	2	Норвегія	9.11
6	3	Нова Зеландія	8.97
7	3	Канада	8.92
8	7	Німеччина	8.90
9	-3	Австралія	8.88
10	-5	Швейцарія	8.87

* джерело: [3]

Високе значення даного індексу характеризує здатність країни створювати, приймати, розповсюджувати та комерціалізувати знання. У більш конкретному розумінні розвиток економіки знань означає, що країна активно інвестує в галузі, що продукують інновації, підтримує венчурний бізнес, розвиває інформаційні технології, а також створює комплекс умов для всебічного розвитку людського капіталу як ключового чинника суспільно-економічного прогресу.

В умовах глобальної фінансово-економічної кризи виникла потреба в перегляді існуючих та формуванні нових стратегічних напрямів розвитку економіки України, які включали б не лише утримання курсу на становлення інноваційної моделі розвитку, посилення взаємозв'язку освіти, науки й виробництва, а й посилення значущості інтелектуальної складової інноваційного потенціалу [4]. Таким чином, більш активне включення України до глобалізаційних процесів, у тому числі і євроінтеграційних, необхідно розглядати як передумову впровадження концептуальних засад формування економіки знань та відповідної структурної перебудови національного господарства.

Список використаних джерел:

1. Поляков М.В. *Особливості економіки знань та їх прояви на рівні світового господарства* / М.В. Поляков // *Науковий вісник Ужгородського національного університету* – 2017. Випуск 12, част. 2. – с. 18 - 23.
2. Сахненко О.І. *Економіка знань : світовий досвід та перспективи впровадження в Україні* / О.І. Сахненко // *Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»* – 2013. - № 7'2013[45] - с. 57-59.
3. *Гуманитарные технологи. Аналитический портал [Электронный ресурс]*. – Режим доступу : <https://gtmarket.ru/ratings/knowledge-economy-index/knowledge-economy-index-info>
4. Шмігельська З.К. *Особливості глобального менеджменту в реалізації концептуальних доктрин економіки знань* / З.К. Шмігельська // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. – 2014. – № 10(1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : fkd.org.ua/article/download/29256/26269.

УДК 364.35-042.2(477)(4/9)(043.2)

К.В. ІВАНЮК
студентка ОС «бакалавр»,
Е.В. РОДІОНОВА
студентка ОС «бакалавр»,

*Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Миколишин М.М.,
Львівський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»,
м. Львів, Україна*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ

Пенсійне забезпечення є однією з основних гарантій матеріального забезпечення непрацездатних громадян. Для непрацездатних пенсіонерів пенсія фактично стає основним джерелом їх існування.

Пенсійна система України – сукупність створених в Україні правових, економічних і організаційних інститутів і норм, метою яких є надання громадянам матеріального забезпечення у вигляді пенсії. Пенсійна система України в сучасному вигляді започаткована в січні 2004 року і містить у собі відносини по формуванню, призначенню і виплаті пенсій в трирівневій пенсійній системі. Візуально це виглядає так:

Рис. 1. Пенсійна система України

Перший рівень – це солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, в якій усі кошти, що перераховуються підприємствами та застрахованими особами до Пенсійного фонду України, одразу ж виплачуються нинішнім пенсіонерам.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>